لە «تەڵاقی عێراق»ەوە بۆ «یوم السیادە».. نووسینی: هێمن عەلی

لە یەکی تشرینی یەکەمی ٢٠٢٦دا، نێچیرڤان بارزانی لە بەغدا بەشداریی ڕێوڕەسمی «ڕۆژی سەروەری»ی کرد، کە بە بۆنەی کۆتاییهاتنی ئەرکی هاوپەیمانیی نێودەوڵەتی لە عێراق ساز کرابوو. بارزانی لە کاتێکدا ئاڵاکانی عێراق لە پشتییەوە دیار بوون و نیشانی ئاڵای عێراقی لەسەر یەخەی چاکەتەکەی دانابوو، وتارێکی بە عەرەبی پێشکەش کرد. لە وتارەکەیدا داوای عێراقێکی فیدراڵی و سەقامگیری کرد و جەختی کردەوە کە بڕیاری جەنگ و ئاشتی دەبێت تەنها لە دەستی دەوڵەتدا بێت. [١]

قوباد تاڵەبانیش، بەپێی پوختەی چاوپێکەوتنێک کە ئاژانسی KNA بڵاوی کردووەتەوە، بە ڕاشکاوی دانی بەوەدا نا کە لە فێربوونی زمانی عەرەبیدا سەرکەوتوو نەبووە. [٢] یەکێکیان بە خوێندنەوەی وتارەکە توانای خۆی خستە ڕوو و ئەوی دیکە باسی هەوڵەکانی بۆ فێربوونی کرد. نابێت هەوڵی یەکەمیان یان ڕاشکاویی دووەمیان بە کەم سەیر بکرێت؛ فێربوونی هەر زمانێک دەستکەوتێکە. هەڵبەت، خوێندنەوەی دەقێکی ئامادەکراو بە تەنها بۆ هەڵسەنگاندنی ئاستی زمانزانی بەس نییە. بەڵام پرسیاری سەرەکی لێرە ناوەڕۆکی قسەکانە: چی دەگوترێت و چەندە لەگەڵ هەڵوێستەکانی ڕابردوودا دەگونجێت؟

لە ساڵی ٢٠١٧دا، سەرکردایەتیی هەرێم ڕیفراندۆمی سەربەخۆیی بەڕێوە برد. پێش ئەوەش، لە شوباتی ٢٠١٥دا، بەپێی هەواڵێکی ماڵپەڕی KDP.info، نێچیرڤان بارزانی کاتێک باسی کاریگەرییەکانی دابەزینی نرخی نەوتی دەکرد، گوتبووی: «بەغدا موفلیسە». [٣] هەروەها، بەپێی ڕاپۆرتێکی پۆڵەتیک پرێس، هەڤیدار ئەحمەد پێش ئەوەی ببێتە پەرلەمانتار، پێشبینیی «تەڵاقدانی عێراق»ی کردبوو. [٤]

ئەنجام چی بوو؟ نە جیابوونەوە هاتە دی، نە چاوەڕوانیی مووچە کۆتایی پێهات. پۆڵەتیک پرێس لە هەمان ڕاپۆرتدا ئاماژە بەوە دەکات کە هەڤیدار ئەحمەد، کە پێشبینیی «تەڵاق»ی کردبوو، لە نیسانی ٢٠٢٢دا «بە ئیزنی خودا» موژدەی دابەشکردنی مووچەی مانگی پێشووی دەدا. [٤] لە پێشبینیی سەربەخۆییەوە بۆ موژدەی مووچەیەکی دواکەوتوو؛ ئەمە مەودای نێوان گوتاری سیاسی و ژیانی ڕاستەقینەی خەڵک نیشان دەدات. مووچە دیاریی سیاسەتمەدار نییە، بەڵکو مافی فەرمانبەرە بەرامبەر بە کارەکەی. بۆیە سەرکردایەتی پێش ئەوەی بەڵێنێکی نوێ بدات، دەبێت وەڵامی ئەم پرسیارە بداتەوە: بۆچی

بەڵێنەکانی پێشوو جێبەجێ نەکران و کێ بەرپرسیارێتیی جێبەجێنەکردنیان هەڵدەگرێت؟

گۆڕانی سیاسەت بەخۆی دووڕوویی نییە، بەڵام پێویستی بە ڕوونکردنەوە و وەرگرتنی بەرپرسیارێتی هەیە. ئەگەر ئەمڕۆ بەهێزکردنی عێراقێکی فیدراڵی ڕێگای گونجاوە، دەبێت بە خەڵک ڕوون بکرێتەوە چی گۆڕاوە و چ وانەیەک لە ئەزموونی پێشوو وەرگیراوە.

هاووڵاتیی کورد مافی هەیە بزانێت ئەمە گۆڕانی بیرکردنەوەیە، یان تەنها گۆڕینی گوتارە بەپێی گوێگر. ئەوەی ئەمڕۆ بە عەرەبی لە بەغدا دەگوترێت، دەبێت هەمان شت بێت کە سبەی بە کوردی لە هەولێر دەگوترێتەوە.

سەرچاوەکان:

١. سەرۆکایەتیی هەرێمی کوردستان. ١.١٠.٢٠٢٦. «رئيس إقليم كوردستان من بغداد: قوة العراق تكمن في منطق الدولة والدستور». /https://presidency.gov.krd/president-nechirvan-barzani/110887

٢. ئاژانسی KNA. ١٣.٩.٢٠٢٦. پوختەی چاوپێکەوتنی قوباد تاڵەبانی سەبارەت بە فێربوونی زمانی عەرەبی. پۆستی فەیسبووک. https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1697387969063215&id=KNAKurdish

٣. KDP.info. ١٦.٢.٢٠١٥. «نێچیرڤان بارزانی: بەغدا موفلیسە.. بە ڕێککەوتنەکەوە پابەند نەبێ، هەوڵی تر دەدەین». https://www.kdp.info/a/d.aspx?l=13&a=75679

٤. پۆڵەتیک پرێس. ٤.٤.٢٠٢٢. «هەڤیدار ئەحمەد لە تەڵاقدانی عێراقەوە بۆ دابەشکردنی مووچە بە ئیزنی خودا». /https://politicpress.com/85789